

ÅRSRAPPORT 2020

RUSFORSK

SEKSJON KLINISK RUS- OG AVHENGIGHETSFORSKNING
OSLO UNIVERSITETSSYKEHUS

INNHALDSFORTEGNELSE

- 3 Året 2020
- 4 Strategi, økonomi, aktiviteter og publikasjoner
- 5 Publikasjonsliste
- 6 Kommunikasjon

Forskningsprosjekter:

- 8 Hekta på jobb
- 9 Rusbruk hos de som overlever overdoser
- 10 Heroin-assistert behandling
- 11 Forekomst og symptombilde av covid-19 hos rusmiddelavhengige i Oslo under koronapandemien
- 12 Medikamentvalg ved lavterskeltiltak
- 13 INTACT - Integrrert behandling av traume- og ruslidelser
- 14 PriSUD
- 15 Anabole steroider og effekter på hjerne og adferd
- 16 PhD-prosjekter

ÅRET 2020

RusForsk har i 2020 hatt sitt andre ordinære driftsår. Vi er fortsatt i en oppbygningsfase hvor det er viktig å styrke kompetanser innad i miljøet for å sikre et solid fundament for fremtidige samarbeid og søknader.

Samtidig har det vært en periode hvor antallet prosjekter har økt kraftig, og hvor bredden i prosjektportefølgen strekker seg fra innovativ utvikling til etablert forskning i den internasjonale fronten. Spennende, viktige prosjekter som spenner bredt, og som sammen bygger oppunder vårt mål: «Bedre behandling for pasienter med rus- og avhengighetslidelser».

Med den økte aktiviteten har vi også blitt flere personer i RusForsk. Vi ønsker i RusForsk å dra i lag, anerkjenne forskjellighet, ha rom for usikkerhet, være tolerante og rause ovenfor hverandre, og ha det gøy. I tillegg har vi et mål om å være åpne og samarbeide godt med andre. Å få til alt dette, og ta imot nye medarbeidere i et hjemmekontorbasert arbeidsmiljø har ikke vært lett, men vi har alle gjort vårt beste for å få det til så godt som mulig. Tusen takk til alle medarbeidere i RusForsk, til all innsatsen fra hver og en av dere i år. Vi er en flott gjeng!

Takk også til alle våre medarbeidere! Entusiasmen, initiativene, jobben og støtten fra klinikere og ledere i ARA er helt avgjørende for at den klinikknære forskningen lar seg gjennomføre. Også takk til pasientene og brukerorganisasjonene som legger ned ekstra arbeid for at fremtidens pasienter skal få et enda bedre tilbud! Og takk til våre eksterne samarbeidspartnere for spennende diskusjoner, initiativ og god samarbeidsånd!

Jeg gleder meg til 2021 og fortsatt arbeid med dere alle.

Espen Ajo Arnevik, PhD
Leder RusForsk

STRATEGI OG ØKONOMI

Klinikk psykisk helse og avhengighet vedtok i mai 2018 en strategi for RusForsk. Strategien formulerer hovedmål og strategiske satsninger frem til høsten 2021. Strategien har vært operasjonalisert gjennom en årsplan for 2020 med konkrete resultatmål og aktiviteter. Det ligger i strategien et ønskelig og klart mål om å søke og få innvilget ekstern finansiering til prosjekter hvor det er naturlig. Dette har i stor grad blitt gjort, og per i dag er ca 51 prosent av årsbudsjettet til RusForsk basert på eksterne finansieringskilder. For å kunne bygge en solid og konkurransedyktig organisasjon ble det i strategien også forutsatt en økt vekst utover grunnbemanningen på 3 årsverk. Denne utviklingen har ikke vært som forventet, noe som vil hensyntas ved revisjon av strategien.

RusForsks strategi for 2018-2021 har følgende hovedpunkter:

1. Forskningsseksjonen skal produsere rusforskning av høy internasjonal kvalitet.
2. Forskningsprosjekter skal komme den kliniske driften til gode.
3. Alle prosjekter skal ha brukermedvirkning.
4. Forskningsseksjonen skal bidra til nasjonalt og internasjonalt forskingssamarbeid
5. Forskningsseksjonen skal være en tydelig aktør og bidra til forskningsformidling

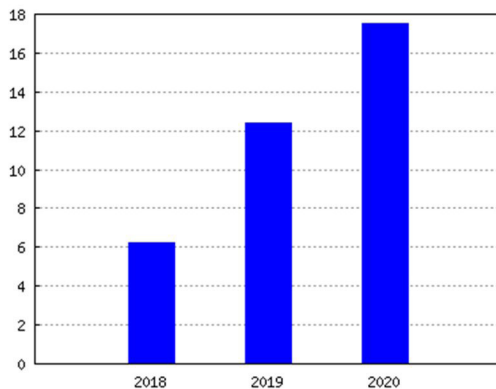
AKTIVITETER

Presentasjoner på konferanser og seminarer er vanligvis en naturlig del av forskningsformidlingen. Med de restriksjoner som har fulgt av Covid-19 pandemien har det i 2020 vært et økt fokus på formidling gjennom digitale kanaler som film, nyhetsbrev, nyhetssaker, hjemmesidene rusforsk.no og facebook.

PUBLIKASJONER

RusForsk er en del av OUS-Addiction treatment research units som i tillegg til RusForsk sine ansatte også teller publikasjoner fra ansatte ved andre seksjoner i Avdeling rus-og avhengighetsbehandling ved OUS.

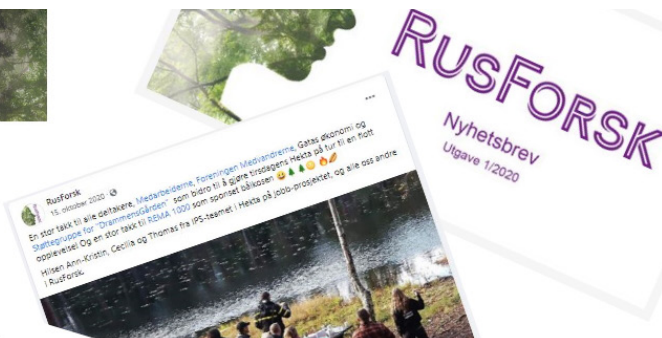
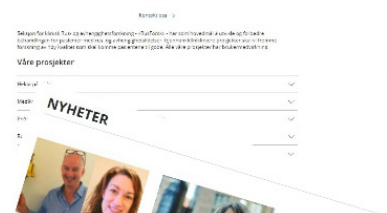
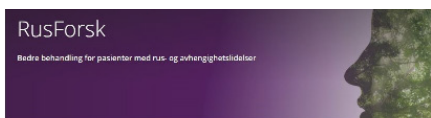
Antall publikasjonspoeng har for hele forskningsenheten hatt en kraftig økende tendens de siste år siden RusForsk ble etablert. Flere prosjekter er fortsatt i en fase der hvor det samles data, og det forventes en ytterligere økning i antall publikasjonspoeng de neste år samtidig som andelen publikasjoner med data fra egne prosjekter forventes å stige.

Årlige publiseringspoeng 2018-2020 (new NIFU)
fra www.publika.no

PUBLIKASJONSLISTE

- Brorson HH, **Arnevik EA**, Rand-Hendriksen K, Duckert F (2020) Corrigendum to "Drop-out from addiction treatment: A systematic review of risk factors«. *Clin Psychol Rev*, 76, 101796/DOI 10.1016/j.cpr.2019.101796, PubMed 32067823, WoS 000517355300009 (Details)
- Bukten A**, Lund IO, Kinner SA, Rognli EB, Havnes IA, Muller AE, Stavseth MR (2020). Factors associated with drug use in prison - results from the Norwegian offender mental health and addiction (NorMA) study. *Health Justice*, 8 (1), 10. DOI 10.1186/s40352-020-00112-8, PubMed 32399643 (Details)
- Gatti F, Walderhaug E, Kern-Godal A, Lysell J, **Arnevik EA** (2020). Complementary horse-assisted therapy for substance use disorders: a randomized controlled trial. *Addict Sci Clin Pract*, 15 (1), 7. DOI 10.1186/s13722-020-0183-z, PubMed 32019584, WoS 000513641000001 (Details)
- Havnes, I.A., Jørstad, M.L., and **Bjørnebekk, A**. Links between anabolic-androgenic steroid and psychoactive substance use, treatment and bodily change among women.
- Havnes IA, **Bukten A**, **Rognli EB**, Muller AE (2020). Use of anabolic-androgenic steroids and other substances prior to and during imprisonment - Results from the Norwegian Offender Mental Health and Addiction (NorMA) study. *Drug Alcohol Depend*, 217, 108255 (in press). DOI 10.1016/j.drugalcdep.2020.108255, PubMed 32949884 (Details)
- Havnes IA, Jørstad ML, Innerdal I, **Bjørnebekk A** (2020). Anabolic-androgenic steroid use among women - A qualitative study on experiences of masculinizing, gonadal and sexual effects. *Int J Drug Policy*, 102876 (in press). DOI 10.1016/j.drugpo.2020.102876, PubMed 32736958 (Details)
- Havnes IA, Jørstad ML, McVeigh J, Van Hout MC, **Bjørnebekk A** (2020). The Anabolic Androgenic Steroid Treatment Gap: A National Study of Substance Use Disorder Treatment. *Subst Abuse*, 14, 1178221820904150. DOI 10.1177/1178221820904150, PubMed 32127749, WoS 000517169200001 (Details)
- Medved D, Clausen T, **Bukten A**, Bjørnstad R, Muller AE (2020). Large and non-specific somatic disease burdens among ageing, long-term opioid maintenance treatment patients. *Subst Abuse Treat Prev Policy*, 15 (1), 87. DOI 10.1186/s13011-020-00311-4, PubMed 33198799 (Details)
- Mutsaerts HJMM, Petr J, Groot P, Vandemaele P, Ingala S, Robertson AD, Václavů L, Groote I, Kuijff H, Zelaya F, O'Daly O, Hilal S, Wink AM, Kant I, Caan MWA, Morgan C, de Bresser J, Lysvik E, Schranter A, **Bjørnebekk A**, Clement P, Shirzadi Z, Kuijfer JPA, Wottschel V, Anazodo UC et al. (2020). ExploreASL: An image processing pipeline for multi-center ASL perfusion MRI studies. *Neuroimage*, 219, 117031. DOI 10.1016/j.neuroimage.2020.117031, PubMed 32526385, WoS 000559780900009 (Details)
- Paap MCS, Hummelen B, Braeken J, **Arnevik EA**, Walderhaug E, Wilberg T, Berghuis H, Hutsebaut J, Pedersen G (2020). A multi-center psychometric evaluation of the Severity Indices of Personality Problems 118 (SIPP-118): Do we really need all those facets? *Qual Life Res*. DOI 10.1007/s11136-020-02654-8, PubMed 33029679, WoS 000576099300001 (Details)
- Pape, H; Rossow, I, **Bukten, A** (in press). Alcohol problems among prisoners: Subgroup variations, concurrent drug problems and treatment needs. *European Addiction Research*.
- Rand K, **Arnevik EA**, Walderhaug E (2020). Quality of life among patients seeking treatment for substance use disorder, as measured with the EQ-5D-3LJ Patient Rep Outcomes, 4 (1), 92. DOI 10.1186/s41687-020-00247-0, PubMed 33165764 (Details)
- Rognli EB**, Bramness JG, von Soest T. Cannabis use in early adulthood is prospectively associated with prescriptions of antipsychotics, mood-stabilizers and antidepressants. *Acta Psychiatrica Scandinavica*. 2020, 141(2), 149-156
- Stavseth MR** (2020). Sensitivity analysis - how robust is the result? *Tidsskr. Nor. Laegeforen.*, 140 (8), 807. WoS 000537717100029 (Details)
- Tonga JB, Eilertsen DE, Solem IKL, **Arnevik EA**, Korsnes MS, Ulstein ID (2020). Effect of Self-Efficacy on Quality of Life in People With Mild Cognitive Impairment and Mild Dementia: The Mediating Roles of Depression and Anxiety. *Am J Alzheimers Dis Other Dement*, 35, 1533317519885264. DOI 10.1177/1533317519885264, PubMed 31916847 (Details)
- Tonga JB, Šaltytė Benth J, **Arnevik EA**, Werheid K, Korsnes MS, Ulstein ID (2020). Managing depressive symptoms in people with mild cognitive impairment and mild dementia with a multicomponent psychotherapy intervention: a randomized controlled trial. *Int Psychogeriatr*, 1-15 (in press). DOI 10.1017/S1041610220000216, PubMed 32131911 (Details)
- Vaskinn A, Hauger LE, **Bjørnebekk A** (2020). Theory of mind in users of anabolic androgenic steroids. *Psychopharmacology (Berl)*, 237 (10), 3191-3199. DOI 10.1007/s00213-020-05603-y, PubMed 32623552, WoS 000545309900001 (Details)
- Welle-Strand GK, Skurtveit S, **Abel KF**, Chalabianloo F, Sarfi M (2020). Living a normal life? Follow-up study of women who had been in opioid maintenance treatment during pregnancy. *J Subst Abuse Treat*, 113, 108004. DOI 10.1016/j.jsat.2020.108004, PubMed 32359675, WoS 000530202800006 (Details)

RUSFORSK
Nyhetsbrev
Utgave 1/2020

KOMMUNIKASJON

Et av de fem strategipunktene i RusForsk sin forskningsstrategi er at «forskningsseksjonen skal være en tydelig aktør og bidra til forskningsformidling». Dette innebærer blant annet å formidle resultater av forskningen til klinikkens ansatte og brukere, samt være en synlig aktør i fagmiljøet og bidra med folkeopplysning mot allmennheten. Gjennom 2020 har det blitt jobbet med å etablere og systematisere kommunikasjonsarbeidet i RusForsk. Fire områder har vært vektlagt: 1) Ferdigstilling av kommunikasjonsstrategi og tiltaksplan, 2) innholdsproduksjon på RusForsk.no, 3) økt aktivitet på Facebook og 4) etablering av nyhetsbrev.

Deltakelse og presentasjoner på fagkonferanser vil vanligvis være en sentral kommunikasjonsarena for RusForsk. På grunn av korona-pandemien i 2020 har denne arenaen vært så å si fraværende gjennom året.

Kommunikasjonsstrategi og tiltaksplan

Kommunikasjonsstrategi for RusForsk perioden 2020-2021 har blitt ferdigstilt. Strategien definerer

Budskap:

Følgende budskap vil ligge sentralt i RusForsk sitt kommunikasjonsarbeid, uavhengig av målgruppe og plattform:

*Fremtidens sykehus må levere tjenester vi vet fungerer
RusForsk gir fremtidens sykehus kunnskap om hvilke tjenester som fungerer.*

Kommunikasjonsarbeidet i RusForsk skal videre ledes av fem hovedspørsmål:

*Hva gjør vi?
Hvorfor gjør vi dette?
Hva er hovedfunn?
Hva betyr dette for klinikken?
Hva betyr dette for fagfeltet?*

hovedlinjene i hva som er hensikten med RusForsk sitt kommunikasjonsarbeid, hvilke målgrupper (interne og eksterne) vi kommuniserer med, hva budskapet vårt skal være, og hvilke kanaler vi kommunisere gjennom. Strategien gir retningslinjer for kommunikasjonsarbeidet innad i seksjonen, og legger føringer for kommunikasjonsplaner som utarbeides i prosjektene.

Det har og blitt opprettet en tiltaksplan for kommunikasjon. Den definerer hvilke kommunikasjons tiltak som skal gjennomføres, prosjekttilknytning, målsetting med tiltaket, hvilke målgrupper det skal rettes mot, hvilken plattform som skal benyttes, tidspunkt og gjennomføring, ansvarlig for tiltaket, og eventuelle kostnader tilknyttet tiltaket og status. Tiltaksplanen er et fast punkt på RusForsk sine ukentlige driftmøter.

Innholdsproduksjon på RusForsk.no

RusForsk.no er RusForsk sin hovedplattform for informasjonsformidling. Her finnes informasjon om seksjonens forskningsprosjekter. I tillegg utlister nyheter, kontaktinformasjon, generell informasjon om RusForsk, og nyhetsbrevet. Alle andre kommunikasjons tiltak på digitale plattformer skal lede mottakeren inn til nettsidene.

Alle RusForsk-ledede forskningsprosjekter skal ha egne prosjektnettsider som opplyser om prosjektets bakgrunn, formål, metodikk, status og kontaktinformasjon. Ved etablering av nye prosjekter, oppnåelse av viktige milepæler, publisering av forskningsartikler og andre viktige hendelser, vil det lages en nyhetsartikkel. Det er tilsammen publisert elleve nyhetsartikler på rusforsk.no i 2020.

Facebook

Kommunikasjonsarbeid gjennom sosiale medier har

blitt en sentral kanaler for å nå ulike målgrupper. RusForsk har i første omgang valgt å satse på Facebook, og bygge opp seksjonens Facebook-sider. Hensikten er å komme jevnlig med oppdateringer som representerer RusForks arbeid og aktivitet. Her publiseres alle nyhetsartikler produsert av RusForsk med lenke inn til RusForsk.no. I tillegg legges det ut poster om begivenheter, arrangementer, m.m tilknyttet aktiviteten. Det siktes mot å legge ut poster på Facebook 2-4 ganger i måneden, og øke antall følgere. Facebook brukes som kanal til å nå interesserte fra brukergruppene, pasienter og pårørende, kliniske miljøer, forskningsmiljøer og allmenheten.

Nyhetsbrev

Nyhetsbrevet til RusForsk er en abonnement-tjeneste hvor den som ønsker å melde seg inn får nyhetsbrevet sendt til sin e-post. Nyhetsbrevet retter seg mot prosjektdeltakere, brukere, forskere, klinikere og ledere. Nyhetsbrevet inneholder informasjon om pågående prosjekter, forskningsresultater, publikasjoner og planlagte aktiviteter. Nyhetsbrevet lages gjennom tjenesten Make. Nyhetsbrevet publiseres og på Facebook og RusForsk.no. Det vil lages to-tre nyhetsbrev i løpet av året. I 2020 ble to nyhetsbrev publisert. Utgave nr. 1 fokuserte på lanseringen av selve nyhetsbrevet, samt aktuelle nyheter i forbindelse med lanseringen av Hekta på jobb-prosjektet. Utgave nr. 2 ble sluppet som et julebrev, hvor hovedopplagene var de nyoppstartede prosjektene Heroin-assistert behandling, Covid-19-prosjektet og INTACT.

Evaluering

Regelmessig måling og evaluering av kommunikasjons tiltakene gjøres for å vurdere om gjennomføringen av tiltakene hadde tiltenkt effekt, og for å gjøre eventuelle justeringer for videre tiltak. Evalueringen utføres kvartalsvis og omhandler spørsmålene:

- Hvordan gikk det?
- Ble målsettingen nådd?
- Hva var eventuelt årsaken til at målsettingen ikke ble nådd?
- Hvordan kan vi lære av dette og gjøre det bedre neste gang?

Måleverktøy gjennom Google analytics, Facebook og nyhetsbrevtjenesten Make brukes for å måle nettrafikken. I tillegg telles antall publikasjoner i fagfellevurderte tidsskrifter, artikler/nyheter, eksterne medier og fremlegg på seminarer/konferanser.

Google analytics - RusForsk.no						
Periode	Økter	Brukere	Organisk (google)	Referral (facebook)	Direkte	Snittid
01.01.20 - 28.09.20	2131	2003	47 %	44 %	9 %	01:20
1.10.20 - 31.12.20	2414	2463	40 %	51 %	9 %	01:19

Nett-trafikken til RusForsk.no har økt gjennom året til over 4400 individuelle besøkende. Da målingene startet etter 3.kvartal var den største andelen av trafikken gjennom google-søk. 4.kvartal var en periode med flere nyhetssaker og poster via Facebook. I denne perioden var det flere besøkende på nettsiden enn de tre foregående kvartalene til sammen. Andelen brukere som kom inn på nettsiden via Facebook økte i tråd med dette.

Facebook-følgere			
Dato:	Nye sidefølgere	Totalt antall sidefølgere	Vekst
29.09.2020		354	
04.01.2012	82	436	19 %

Facebook-aktivitet				
Dato	Innlegg	Rekkevidde	Reaksjoner	Klikk på innlegg
Totalt		11606	1695	1009
13.02.2020	Nyhet HAT	436	42	26
05.03.2020	Hekta på jobb i gang	923	96	167
23.03.2020	Steroide - stipent HSØ	537	373	41
08.04.2020	Nyhetsbrev 1/2020	438	14	27
18.05.2020	Rusmiddelbruk under fengsling	163	85	10
26.05.2020	OUS sak om Hekta på jobb	476	26	42
03.06.2020	Marianne sensitivitetstest DNL	166	85	10
10.06.2020	Utgangsinngang forskningssass Steroide	605	7	47
22.06.2020	Eline video Fagdag TIPS	164	11	17
17.07.2020	Innvilget midler til HAB	198	25	17
15.09.2020	Rus&Samfunn - Hekta på jobb	172	32	19
17.09.2020	Bilde - RusForsk på Son-seminar	191	19	36
28.09.2020	Nyhet - utvidelse Hekta på jobb	199	100	23
05.10.2020	Nyhetsakk PID Morgan	218	68	10
12.10.2020	Post: Cecilia Hekta-fremlegg hos byråden	556	67	28
15.10.2020	Post: Hekta på jobb - tur med deltakerne	3560	156	158
13.11.2020	Nyhetsakk prosjektstart INTACT	419	23	25
20.11.2020	Nyhetsakk opprettelse HAB-prosjekt	379	33	14
27.11.2020	Nyhetsakk lansering Covid-prosjekt	439	176	41
01.12.2020	Post: Video PriSUD	122	2	7
03.12.2020	Post: Forskningsmidler Nicoline	794	138	130
16.12.2020	Nyhetsbrev 2/2020	150	5	9
18.12.2020	Tildeling HSØ-midler Hekta på jobb	301	142	105

Antallet Facebook-følgere har vokst betydelig. Ved inngangen til 2020 hadde RusForsk 198 følgere på Facebook. Gjennom året har antallet vokst til 436, med en 19% oppgang bare siste kvartal. Rekkevidden på Facebook-innlegg varierer, men med mellom 200 og 400 brukere nådd som normal. Totalt har poster fra RusForsk blitt spredt til 11606 Facebook-brukere, med 1009 lenkeklikk videre til RusForsk.no.

Nyhetsbrev					
Utgave	Antall abonnenter ved utsending	Leveringsrate	Åpningsrate	Klikkrate	Topp 3 flest klikk
1/2020	220*	99,5%	60,9%	47%	1. Abonere på nyhetsbrevet - Klikk 53, Unike 39 2. RusForsk hovedside - Klikk 11, Unike 8 3. Hekta på jobb / Overdose-prosjektet - Klikk 6, unike 5
2/2020	151	96,8%	78,1%	19,5%	1. Covid-prosjektet - Klikk 8, Unike 6 2. INTACT-prosjektet - klikk 5, unike 4 3. HAB-prosjektet - klikk 4, unike 4

Det første nyhetsbrevet ble sendt til en egen generert mottaksliste med 220 personer, med oppfordring om å abonnere på tjenesten videre. Til neste utgave hadde 151 valgt å gjøre dette. Utgave nr. 2 hadde og en høyere åpningsrate, men med færre klikk en utgave 1. I begge utgavene genererte sakene øverst i nyhetsbrevet flest klikk.

HEKTA PÅ JOBB

Prosjektleder: Eline Borger Rognli

Metodeveileder for IPS-teamet tiltrådte desember 2019 og resten av IPS teamet begynte 1. februar. I februar gjennomførte vi et omfattende opplæringsopplegg for teamet. I januar og februar hadde vi implementeringsforberedelser med møter og annen tilrettelegging inn mot det kliniske miljøet. 1. mars begynte vi å inkludere pasienter i den randomiserte kontrollerte studien.

Vi hadde hyppige møter innad i prosjektgruppa samt hyppige kontaktpunkter mot involverte ledere i oppstarten, for å kunne justere praksis raskt hvis det var behov for det. Vi jobbet også i første tiden av inklusjonsperioden med ulike rutiner, samt systemutfordringer knyttet tilganger, koding, lovgrunnlag med mer.

Nå har vi inkludert pasienter i ni måneder, og driften går godt. Vi har vært på besøk til de enhetene som inkluderer pasienter en til to ganger siden oppstart og fortalt om status for prosjektet.

Den 1. oktober startet vi med den observasjonelle studien, som involverer samarbeid med Haugenstua ressurscenter, Oslo kommunale Ruspoliklinikk og Tyloristiftelsen. Vi har innledet et samarbeid med Sen-

Foto: Shutterstock

ter for fremtidig helse (C3), og vil utvikle dette videre i 2021. Vi håper også at helseministeren vil komme på besøk i 2021, siden han avlyste det planlagte besøket i høst.

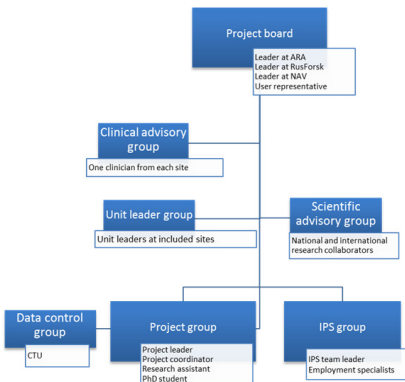
I 2020 har det blitt sendt fire søknader om ekstern finansiering, til følgende utlysninger: Klinbeforsk fra HSØ; Innovasjonsmidler fra HSØ, interne forskningsmidler fra KPHA og frie forskningsmidler fra HSØ. Rett før jul fikk vi vite at vi fikk tilslag på HSØ-søknaden, hvilket betyr at vi i 2021 skal ansette en stipendiat i prosjektet.

Målsetting og metode

Målet med den randomiserte kontrollerte studien vi driver i ARA er å undersøke effekten av IPS på det å få personer med ruslidelser inn i jobb. Vi vil se på ulike utfallsmål knyttet til arbeid (blant annet andel i jobb, varighet av arbeidsforholdet, varighet fra inklusjon til jobbstart), og vi vil også undersøke om det å få IPS fører til mindre rusbruk, lavere symptomtrykk og bedre livskvalitet. Med den observasjonelle studien som vi har startet, og den kvalitative studien som vi planlegger, er målet å kunne svare på i hvilken grad IPS-metoden er egnet for denne pasientgruppen eller om metoden trenger tilpasninger mot målgruppen. Vi vil også undersøke hvordan personer med ruslidelser ser på det å jobbe, og hva de opplever at er forhold som hindrer og legger til rette for det å komme i jobb. Det foreligger ennå ingen publikasjoner knyttet til prosjektet, men en protokollartikkel er under utarbeidelse og forventes å være klar for innsending i løpet av våren 2021.

Prosjektorganisering

Prosjektet har en styringsgruppe, en prosjektgruppe, en ressursgruppe samt tilknyttede vitenskapelige rådgivere. Prosjektet har også en kommunikasjonsplan To brukerrepresentanter har vært formelt knyttet til prosjektet i hele planleggingsfasen, og vil fortsette med det i gjennomføringsfasen. En av brukerrepresentantene sitter i styringsgruppa for prosjektet.

RUSBRUK HOS DE SOM OVERLEVER OVERDOSER

Prosjektleder: Eline Borger Rognli

På bakgrunn av sviktende pasientgrunnlag ble inklusjonen i studien avsluttet før tiden og uten at målet om 200 inkluderte ble nådd.

Utover høsten 2019 kom stadig færre pasienter med overdoser til Rusakuttmottaket, og var dermed i en situasjon der pasientgrunnlaget for studien uteble. Flere tiltak ble drøftet og forsøkt mot slutten av 2019 og gjennom våren 2020, med besøk til ambulansetjenesten og brukerrommet for å gjøre overdosetilbudet til RUA kjent, samt informasjon oppover i linjen.

Disse tiltakene hadde ikke ønsket effekt, og det var heller ingen nye tiltak på trappene for å øke tilfanget av pasienter. Det ble på denne bakgrunnen besluttet å avslutte inklusjonen i prosjektet før sommeren 2020. Antall inkluderte pasienter ble 31.

Vi ønsker nå å bruke de prosjektmidlene som er igjen til å gjøre en kvalitativ undersøkelse av hvorfor det ikke kommer overdosepasienter til Rusakuttmottaket. Hva slags tilbud ønsker og trenger denne gruppa etter en overdose? Vi har inngått et samarbeid med en medforsker fra BAR (Barn av Rusmisbrukere), og har fått den kvalitative undersøkelsen godkjent av Personvernombudet. Det betyr at vi kommer til å gå i

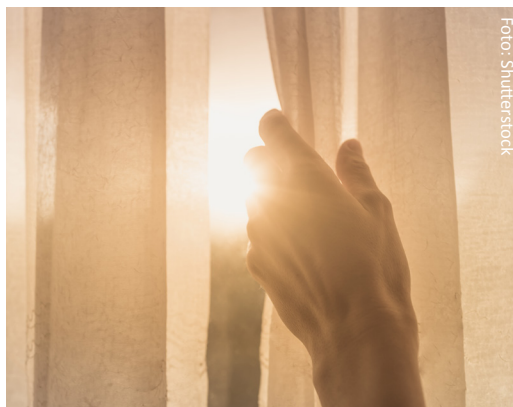

Foto: Shutterstock

gang ganske raskt på nyåret. Denne undersøkelsen vil kunne informere Pakkeforløp ved overdoser, som er under utarbeidelse.

Det ble holdt et avsluttende prosjektgruppemøte i høst, der vi gjennomgikk hvordan prosjektet hadde gått, samt la planer for publisering på de dataene vi har. En artikkel om blodkonsentrasjoner av ulike rusmidler hos de som har overlevd overdose er allerede under utarbeidelse.

Målsetting og metode

Hensikten med studien var å gi detaljerte analyseresultater av rusbruk blant de som overlever overdoser.

Alle pasienter som kom til RUA med opioid-relatert overdose fikk tatt et ekstra blodprøveglass sammen med den rutinemessige blodprøven. Det ble samlet inn enkle bakgrunnsdata hentet fra innkomst og behandlingsforløp ved RUA, og blodprøven ble analysert for omkring 30 rusgivende stoffer inkludert fentanyler. Studien er samtykkebasert, og finansiert av Helsedirektoratet og interne midler fra KPHA. Midlene har gått til å kjøpe fri en sykepleier til å være forskningssykepleier én dag i uken.

Prosjektorganisering

Prosjektet er et samarbeid mellom Seksjon for rusmiddelforskning, Rusakuttmottaket (RUA) og RusForsk.

I prosjektgruppa her følgende deltatt: Carl Aamodt (Ledende fagutviklingssykepleier ved Rusakuttmottak Døgn og forskningssykepleier i prosjektet), Jelena Staalstrøm (overlege ved Rusakuttmottak Døgn), Anette Gordon Håland (enhetsleder ved Rusakuttmottak Døgn) og Peter Krajci (overlege ved Rusakuttmottaket). I tillegg har Stig Tore Bogstrand og Hilde Marie Erøy Edvardsen fra Seksjon for rusmiddelforskning vært samarbeidspartnere inn i prosjektet, de har deltatt på flere prosjektmøter og vil være med på å skrive artikkel etter prosjektets slutt.

HEROIN-ASSISTERT BEHANDLING

Prosjektleder: Linda Couëssurel Wüsthoff

Regjeringen har besluttet å iverksette et prøveprosjekt med heroin-assistert behandling (HAB) som del av legemiddellassistert rehabilitering (LAR). Prosjektet har 5 års varighet, med oppstart i 2021 i Oslo og Bergen. Målsettingen med det kliniske prøveprosjektet er å utvide LAR til å omfatte medisinsk heroin (diacetylmorfin) i enten injiserbar eller peroral (tablett) form som kan gjøre det mulig å behandle personer der standardforløpet i LAR ikke har ført til tilfredsstillende resultat.

Oppdraget skal munne ut i en evalueringsrapport med anbefalinger til offentlig myndighet om HAB bør videreføres, utvides eller avvikles etter prøveperioden.

RusForsk vil lede arbeidet i delstudiene knyttet til følgende tematiske områder:

1. Holdninger og erfaringer til HAB blant pasienter, pårørende og ansatte.
2. Prosessevaluering av implementering av behandlingsprogrammet HAB.

Klinikkene for heroinassistert behandling i Oslo og Bergen er under etablering med planlagt oppstart våren 2021. Forskningsgruppen sendte den 03.11.20 inn søknad om godkjenning for gjennomføring av forskningsprosjektet hos Regional etisk forskningskomité.

Målsetting

Hensikten med første temaområde er å evaluere om innføring av HAB bedrer behandlingen for pasientene eller har medført endring i kontakt med eller nytte av samlede hjelpe- og behandlingstilbud i kommunen og spesialisthelsetjenesten (andre tilbud enn HAB/LAR). Hensikten med andre temaområde er å utforske hvordan introduksjonen av HAB som del av LAR lar seg implementere og gjennomføre. Dette gjøres ved å belyse barrierer og suksessfaktorer med hensyn til rammer og ressurser sett fra perspektivene fra pasienter, behandlere og ledere.

Metode og design

Det vil bli gjennomført fokusgruppeintervjuer med behandlere ved 3, 12 og 24 måneder etter oppstart av klinikken. Videre vil det bli utført kvalitative dybdeintervjuer av 10-20 pasienter og 10-20 pårørende. Det vil også bli utført semi-strukturerte intervjuer blant pasientene av representanter fra brukerorganisasjonene som er tilknyttet prosjektet. De semistrukturerte intervjuene vil bli foretatt etter henholdsvis 1 og 6 måneder etter oppstart i behandling.

Det vil bli gjennomført intervjuer med pasienter, pårørende, behandlere og ledere. Pasientenes opplevelse av tilbudet, oppfølging, tidligere erfaringer fra behandling både i kommune- og spesialisthelsetjeneste, samt bakgrunn vil bli kartlagt. Prosjektet vil i tillegg kartlegge personalets holdninger til HAB før oppstart, opplevelse av lederstøtte, samt opplevelse av pasientenes nytte av tilbudet i oppstartsfasen og i vedlikeholdsfasen av prosjektet. I tillegg vil lederes opplevelser, støtte og tanker om tilbudet bli kartlagt.

Prosjektorganisering

Prosjektet ledes overordnet av SERAF (Universitetet i Oslo) i samarbeid med RusForsk (Oslo Universitetssykehus), Bergen Addiction Research (BAR) (Helse Bergen), Center for Rusmiddel Forskning (CRF) (Århus Universitet) og brukerorganisasjonen proLAR Nett.

FOREKOMST OG SYMPTOMBILDE AV COVID-19 HOS RUSMIDDELAVHENGIGE I OSLO UNDER KORONAPANDEMIEN

Prosjektleder: Linda Couëssurel Wüsthoff

Gjennom den pågående pandemien med koronavirus (SARS-CoV-2) har det vært knyttet stor bekymring for både smittespredning og utvikling av alvorlig koronavirusykdom (covid-19) hos personer med alvorlige rusmiddelproblemer. Det er flere grunner til denne bekymringen. Mange personer i rusmiljøet har av ulike grunner ikke klart å forholde seg til myndighetenes smittevernråd, mange har flere alvorlige sykdommer som kan gi forhøyet risiko for alvorlig forløp av covid-19 og mange har dårlig tilknytning til helsetjenestene, noe som medfører risiko for at personer med alvorlig utvikling av covid-19 kommer til lege for sent i sykdomsforløpet.

I løpet av den første smittebølgen av SARS-CoV-2 fikk uventet få personer i denne gruppen påvist smitte. Dette til tross for omfattende testing av personer i kommunale rusinstitusjoner, selv ved milde symptomer. De få som fikk påvist smitte hadde kun milde, eller ingen symptomer på sykdom. Det rapporteres om liknende erfaringer fra utlandet.

Søknad om godkjenning hos Regional Etisk Forskningskomité ble sendt primo juli-20 og godkjenning mottatt 12.10.20. Endringsmelding til Regional Etisk forskningskomité ble godkjent 05.11.20.

Inklusjon av pasienter startet 19.11.20. Det ble inkludert 20 pasienter i løpet av den første uken etter oppstart og pågår fortløpende.

Målsetting

Formålet med studien er å undersøke om dette skyldes at personer i denne gruppen:

a) Ikke har vært utsatt for smitte av SARS-CoV2, b) har symptomfrie forløp av sykdommen og derfor ikke er blitt testet, eller c) har utviklet immunitet mot covid-19 gjennom smitte av andre virusykdommer tidligere. Målet for rekruttering er ca 100 deltakere, hvorav ca 20 deltakere til delstudien der immuncellerespons vil bli undersøkt med egne analyser.

Metode og design

Prosjektet er en seroepidemiologisk studie med 2 tverrsnittundersøkelser ved to ulike tidspunkt. Første tidspunkt er høsten 2020 etter den første bølgen av pandemien i Norge. Andre tidspunkt planlegges etter luftveissesongen og en mulig «annen bølge» i mars/april 2021. Det vil bli tatt blodprøve av deltakerne for å måle antistoff mot SARS-CoV-2 og andre typer virus, samt å undersøke for relevante immunresponsgener (inkludert HLA). I et utvalg av pasientene kan det bli aktuelt å be om utvidede blodprøver for cellulære undersøkelser. Det vil også bli tatt virusprøver fra luftveiene av alle deltakere. Deltakerne vil bli spurt om bakgrunns- og demografiske data, aktuelle symptomer på covid-19, somatiske sykdommer og allergier ved hjelp av to kartleggingsskjema.

Inklusjonskriterier: Beboere i Velferdsetatens institusjoner for personer med pågående rusmiddelbruk og pasienter ved LASSO-klinikken for lavterskel substansbehandling som samtykker til å delta i studien.

Eksklusjonskriterier: Personer som ikke er samtykkekompetente, eksempelvis pga psykose eller omfattende ruspåvirkning utover sin habitualtilstand. Personer under 18 år.

Prosjektorganisering

Forskningsprosjektet er et samarbeidsprosjekt mellom RusForsk (Oslo universitetssykehus), Velferdsetaten (Oslo kommune), Avdeling for immunologi og transfusjonsmedisin (Oslo universitetssykehus) og Folkehelseinstituttet.

MEDIKAMENTVALG VED LAVTERSKELTILTAK

Prosjektleder: Linda Couëssurel Wüsthoff

Legemiddellassistert skadereduserende substitusjonsbehandling i Oslo (LASSO) er et lavterskeltiltak for personer som er avhengig av heroin og andre opioider og som ikke nyttiggjør seg ordinært tilbud i LAR. LASSO ble opprettet i 2010 og rundt 300 pasienter har blitt startet opp på buprenorfin/nalokson (Suboxone) siden starten. Frem til 2017 var kun kombinasjonspreparatet med buprenorfin og nalokson tilgjengelig som LAR-legemiddel ved LASSO. Fra våren 2017 ble buprenorfin monopreparat (Subutex) også tilgjengelig på LASSO, noe som førte til flere pasienter i behandling.

Det er nå bestemt at også metadon skal gjøres tilgjengelig som LAR-legemiddel ved LASSO. Videre er langtidsvirkende buprenorfin (Buvidal) blitt tilgjengelig som følge av koronaepidemien. Vi ønsker å undersøke om et større valg av medikamenter i lavterskel LAR bedrer behandlingen, og om det fører til at flere opioideavhengige får det bedre.

Prosjektet fikk REK godkjenning i 2019. Det er blitt innvilget kr 70 000 i forskningsmidler for 2019 fra klinikk psykisk helse og avhengighet (KPHA) til med-

Foto: Shutterstock

forsker og forskningsassistent. Det er blitt innvilget kr 155 000 for 2020 fra klinikk psykisk helse og avhengighet (KPHA) til medforsker. Pilotperioden for testing av skjemaer er gjennomført. I mai 2020 ble det ansatt en overlege i LASSO og man har etter dette kunnet inkludere deltakere til studien. Alle spørreskjema er blitt pilotert og revidert i henhold til erfaringer fra bruken av dem. Det er per i dag utført 12 intervjuer til Brukerundersøkelsen, hvorav 3 deltakere også har gjennomført et oppfølgingsintervju. 4 personer har gjennomført intervjuet som gjennomføres av helsepersonell.

Målsetting

Overordnet mål med forskningsprosjektet er å undersøke om et større medikamentvalg i lavterskel LAR bedrer behandlingen:

- Kartlegge bakgrunnsdata for opioideavhengige personer som starter med LAR-legemidler ved LASSO
- Undersøke brukertilfredsheten.
- Undersøke om en utvidelse av legemiddeltilbudet ved LASSO bidrar til: a) økt inklusjon av pasienter. B) at flere pasienter gjennomfører opptrapping av LAR-legemiddel, c) at pasienter blir lenger i behandling.
- Sammenlikne pasienter som velger ulike typer substitusjonslegemiddel.
- Sammenlikne buprenorfinpasienter som velger å være i eller utenfor LAR.
- Undersøke om pasientene reduserer bruk av rusmidler og symptombyrde av psykiske plager etter oppstart i LASSO.
- Undersøke hvordan det går med pasientene over tid, ved å kunne koble deltakerne opp mot aktuelle registre

Metode og design

Studien er en prospektiv kohortstudie, hvor deltakere som starter opp i LASSO sammenliknes m.h.t. hvilket medikament de starter med. Studien omfatter en brukerundersøkelse ved oppstart og to ganger under behandling, samt variabler som helsepersonell registrerer, ved oppstart, evt reoppstart, under og etter behandlingen ved LASSO. Det vil i tillegg foretas en retrospektiv undersøkelse av pasienter fra 2018 for å kunne sammenlikne inklusjon, gjennomført opptrapping og retensjon før og etter oppstart med utvidet medikamentvalg på LASSO. Fire grupper pasienter ved LASSO vil bli sammenliknet: Deltakere som bruker metadon, langtidsvirkende buprenorfin innenfor LAR, buprenorfin innenfor LAR og buprenorfin utenfor LAR.

Inklusjonskriterier: Pasienter som starter behandling med LAR-legemiddel ved LASSO og som samtykker til deltakelse.

Ekklusjonskriterier: Pasienter som ikke samtykker til deltakelse. Pasienter med mangelfulle norskkunnskaper.

Prosjektorganisering

LASSO er et samarbeid mellom Velferdsetaten, Oslo kommune og Avdeling rus og avhengighetsbehandling (ARA), Oslo universitetssykehus HF.

INTACT- INTEGRERT BEHANDLING AV TRAUME- OG RUSLIDELSER

Prosjektleder: Kristine Fiksdal Abel

Arbeidet med INTACT gikk igang våren 2020 med drøftinger mellom RusForsk og Nasjonalt kunnskaps-senter om vold og traumatisk stress (NKVTS) om et mulig samarbeid, samt diskusjoner i avdelingens brukerråd. NKVTS har i flere år drevet prosjektet "Implementering av kunnskapsbasert traumebehandling i psykisk helsevern for voksne" (ITV), men hadde ikke mulighet i de eksisterende rammene til å inkludere ruspoliklinikker.

INTACT ble etter hvert utviklet som en forlenget arm av ITV-prosjektet der begge parter bidrar. Prosjekt-koordinator fra NKVTS og prosjektleder fra OUS var på plass i august, begge i 40% stilling. Det ble rekrut-tert ti behandlere fra Seksjon ruspoliklinikker som fikk opplæring i EMDR i september i regi av NKVTS. I tillegg fikk fem behandlere opplæring i EMDR. Til sammen har dette gitt 15 nye EMDR terapeuter i til-legg til de syv erfarne terapeutene som utgjør EMDR-kompetansegruppen i seksjonen.

Prosjektgruppen jobbet høsten 2020 med å rigge prosjektet; hovedsakelig planlegging av datainnsam-ling, undervisning/veiledning av terapeuter og søk-nad om REK-godkjenning. Vi har valgt å gjøre noen tilpasninger til vår pasientgruppe. Særlig er vi opptatt av å kartlegge opplevelse av russug og rus-

bruk og endringer i dette underveis i terapien.

Utfall måles med spørreskjema og omhandler i ho-vedsak bakgrunnsinformasjon (oppstart), traume-symptomer, rusbruk, angst- og depresjonssympto-mer og livskvalitet. Subutfall vil måles i forkant av hver behandlingstime med enkeltspørsmål om rus-bruk, russug, traumesymptomer og arbeidsallianse. For behandlere og ledere vil kartleggingen i hovedsak omhandle bakgrunnsinformasjon og opplevelse av implementeringsledelse og – klima.

Prosjektet fikk REK-godkjenning i desember 2020 og datainnsamlingen er planlagt påbegynt i februar 2021.

Målsetting

Det overordnede formålet med INTACT er å bidra til et forbedret behandlingstilbud til personer med samtidige rus- og traumelidelser med den evidensbaserte metoden Eye Movement Desensitization and Reprocessing (EMDR). Selv om EMDR har vist seg virksom i en rekke studier med personer med posttraumatisk stresslidelse, vet vi fremdeles lite om hvordan EMDR fungerer hos pasienter med samtidige rus- og traumelidelser. Vi vet også lite om implementeringspro-essen i en poliklinikk i tverrfaglig spesialisert rusbehandling. Prosjektet har derfor et tredelt fokus:

1. Undersøke om pasienter som mottar EMDR opplever symptomreduksjon og redusert rusbruk.
2. Undersøke implementeringsprosessen i en ruspoliklinikk.
3. Undersøke den praktiske anvendbarheten av metoden i en ruspoliklinikk

Metode og design

INTACT har et hybrid-design hvor vi undersøker klinisk nytteverdi og implementeringsprosessen samtidig. Prosjektet foregår som en integrert del av ordinært klinisk arbeid. Det skal tas i bruk implementeringsstrategier som er teoretisk og empirisk forankret og som sikter på vedlikehold av behandlingsmetodene i klinikken over tid. I tillegg vil ledergrup-pen få opplæring og veiledning i effektiv implementeringsledelse.

Prosjektorganisering

INTACT er et samarbeidsprosjekt mellom RusForsk og Seksjon ruspoliklinikker, Oslo universitetssykehus og Nasjonalt Kunnskapssenter om Vold og Traumatisk Stress (NKVTS). RusForsk har overordnet ansvar for å sikre at gjennomføringen av studien og de data som genereres, skjer i overensstemmelse med lov- og forskriftskrav, ICH GCP og i henhold til gjeldende retningslinjer. Seksjon ruspoliklinikker vil kartlegge og tilby EMDR til aktuelle pasienter. NKVTS står for opplæring av terapeuter og ledere og infrastruktur til datainnsamling. Prosjektgruppen består av prosjektleder (40 %) og prosjektkoordinator (40 %), samt representant fra avdelingens brukerråd.

PRISUD

Prosjektleder: Anne Bukten

PriSUD er et stort, pågående forskningsprosjekt som er utviklet og ledet av Senter for rus og avhengighetsforskning (SERAF) ved Universitetet i Oslo. Prosjektet har to hoveddeler: PriSUD-Norge og PriSUD-Norden. PriSUD-Norge er finansiert av Helse Sør-Øst (HSØ) for perioden 2019-2022, og har fokus på personer i norske fengsel.

Levekårsundersøkelser har vist at innsatte i fengsel har en opphopning av levekårsproblemer kjennetegnet med en oppvekst preget av alvorlige problemer, lav utdanning, svak tilknytning til arbeidsmarkedet, manglende bolig og problemer med psykisk og fysisk helse. I tillegg vet vi at omtrent halvparten av alle innsatte har en ruslidelse når de kommer til fengsel, og etter løslatelse er risikoen for overdosedød og tilbakefall til rusbruk svært høy. På grunn av dette er det viktig å oppdage ruslidelser ved ankomst til fengslet og tilby adekvat behandling for ruslidelser under soning, noe som vil føre til bedre helse for personer med ruslidelser i fengsel.

På tross av dette er behandlingssituasjonen i fengslene lite kjent. Vi vet ikke om de innsatte blir tilstrekkelig utredet og diagnostisert når de kommer til fengselet, om personer med ruslidelser har tilgang til behandling i fengsel, eller om behandlingen fungerer godt.

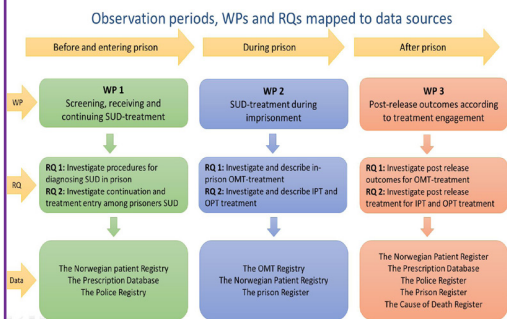
PriSUD er den første norske forløpsstudien der man gjennom en epidemiologisk undersøkelse kartlegger ruslidelser både før, under og etter et fengselsopphold.

Målsetting

PriSUD-prosjektet har som hovedmålsetting å forbedre fysisk og psykisk helse, samt livskvalitet blant personer med ruslidelser i norske fengsel. PriSUD skal undersøke tilgangen til adekvat rusbehandling i fengsel, samt utfall av slik behandling etter løslatelse.

Metode og design

For å styrke kunnskapsgrunnlaget tar PriSUD-prosjektet utgangspunkt i to store nasjonale kohorter. NorMA-kohorten består av 733 personer og er basert på survey-data mens nPRIS-er en registerbasert kohort som består av mer enn 100 000 personer. Begge kohortene skal kobles med nasjonale register slik at man får mulighet til å undersøke betydningen av ulike risikofaktorer før innsettelse i fengsel kombinert med det behandlingstilbudet som gis under soning, knyttet opp mot ulike utfall etter løslatelse (se figur).

Prosjektorganisering

En viktig målsetting for prosjektet er også å kommunisere all forskning som produseres til et bredt publikum inkludert pårørende og tidligere innsatte, brukerorganisasjoner, fengselsbetjenter og den generelle befolkningen.

For mer informasjon om prosjektet se: www.prisud.no

<https://www.researchgate.net/project/PriSUD-Diagnosing-and-treating-substance-use-disorders-in-prison>

<https://www.instagram.com/prisud.no/>

ANABOLE STERODIER OG EFFEKTER PÅ HJERNE OG ADFERD

Prosjektleder: Astrid Bjørnebekk

2020 har vært et år utenom det vanlige, preget av lange perioder med sosial isolasjon og hjemmekontor. Til tross dette har det vært et begivenhetsrikt år for prosjektet. Året startet med kunnskap om at vi nettopp hadde mottatt forskningsmidler fra Helse Sør-Øst, et karrierestipend som dekker meg i fire nye år, og en stipendiat. Dette var en lettelse ettersom det forrige stipendiet gikk mot slutten, og at Lisa Evju Hauger var i ferd med å avslutte sin doktorgrad. I januar leverte Lisa inn avhandlingen, en komité ble opprettet, og i slutten av mai forsvarte hun sin avhandling "Hooked on hormones - long term anabolic androgenic steroid use and dependence".

En ny PhD-stilling ble utlyst med 40 søkere, der vi ansatte amerikaneren Morgan Scarth, som har en mastergrad i klinisk epidemiologi fra Utrecht. Vi fikk også innvilget interne midler fra klinikken og kunne dermed ansette Sandra Klonteig med master i kognitiv nevrovitenskap som forskningsassistent. Begge hadde oppstart august/september. I september sendte vi inn en søknad til HSØ til en PhD student.

I tillegg har vi deltatt i utarbeidelsen av en SFF-søknad der Rusforsk inngår i et større samarbeid. Hvis

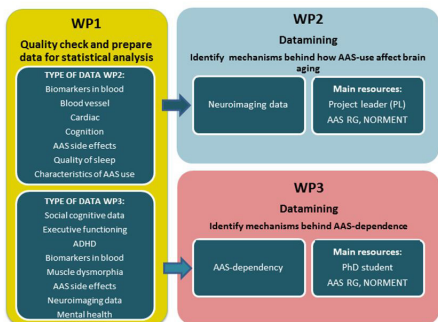
Illustrasjon: Marthe Karlsen

søknaden innvilges vil dette gi spennende muligheter for viktig, storskala rus- og avhengighets forskning. Mellom disse store begivenhetene har vi fokusert på dataanalyse og artikkelsskriving av interessante forskningsresultater.

Vi har fått publisert fem forskningsartikler i 2020, og har i skrivende stund tre artikler til fagfellevurdering. Siden det har vært mange nye ansikter i forskningsgruppen vår og i RusForsk, så ønsker vi oss en mer normal hverdag i 2021 der vi kan komme tilbake til kontorene våre på Gaustad sykehus, der vi trives best.

Mål og metode

Det primære målet med forskningen er å forstå hvordan langvarig bruk av anabole androgene steroider (AAS) påvirker hjernens aldring og funksjon, og å identifisere egenskaper eller markører som utgjør en risiko for å utvikle AAS-avhengighet. Vi har gjennom flere år opparbeidet oss et stort datamateriale på AAS-brukere og ikke-eksponerte vektløftere, som inkluderer gjentatt hjerneskaning, kartlegging av psykisk helse og personlighet, søvnfunksjon, kognitiv og sosiale kognitive funksjon, hjerte og karfunksjon, inflammasjonsmarkører og hormon data. Vi anvender avansert statistikk til å utforske sammenhengen mellom disse forskjellige typer helsedata. Sekundære mål er å klassifisere undergrupper av AAS-brukere med karakteristiske trekk som utgjør en lav eller høy risiko for 1) utvikling av avhengighet og psykopatologi og eller 2) akselerert hjernealdring ved langvarig bruk.

Prosjektorganisering

Prosjektet ledes av Astrid Bjørnebekk, som har jobbet med denne tematikken siden 2013. I 2016 mottok hun et karrierestipend og fikk mulighet til å bygge opp en forskningsgruppe som jobber med dette. Forskningsgruppen består av to seniorforskere, to stipendiater og 3 andre tilknyttede forskerlinjestudenter/forskere. PhD stipendiat Morgan Scarth jobber med avhengighetsaspektet skissert i WP3. Vi samarbeider med flere sentrale OUS-miljøer som dekker et bredt spekter av tverrfaglig ekspertise, inkludert kardiologi, hjerneavbildning, immunologi, endokrinologi og vaskulær fysiologi.

Substance Use Disorders in the Norwegian prison population: Needs, treatment and post-release outcomes

Stipendiat, Nicoline Lokdam

Prosjektet har pågått et år og er godt i gang. Fokus har rettet seg mot å bli kjent med det omfattende datamaterialet til PriSUD-prosjektet som PHD'en er del av, og å ta PHD-kurs. Første artikkel er klar til review og

handler om hvordan man kan bruke registerdata til å validere data innsamlet gjennom spørreskjema. Dette gjelder både validitet av data generelt, men artikkelen bruker data fra de sentrale datakilder til PHD'en og er dermed en validitetsanalyse av de faktiske datakildene til PHD'en.

Om prosjektet:

PHD-prosjektet er en del av PriSUD-prosjektet og har fokus på ruslidelser og rusbehandling i norske fengsler. Hvor mange har behov for rusbehandling, hvor mange får rusbehandling og hvordan går det med de som har fått rusbehandling i fengsel? Prosjektet bruker kvantitative data fra The Norwegian Offender Mental Health and Addiction Study (NorMA), fengselsregisteret KOMPIS og Norsk Pasientregister. De første to artikler bruker data fra NorMA spørreskjema i kombinasjon med fengselsregisterdata, mens de seinere artikler vil inkludere data fra Norsk pasientregister. Bruken av registerdata gjør det mulig å følge personene både før, under og etter soningen.

Status:

Prosjektet har midtveisevaluering 4. februar 2021 og er dermed halvveis. Alt datamateriale er godkjent hos REK og klar til å bearbeides/analyseres. Første artikkel er ferdigstilt og sendt til review. Andre artikkel er nå underveis.

Hovedveileder: Anne Bukten, PhD OUS/UIO

Biveileder: Marianne Riksheim Stavseth, PhD OUS

Anabolic-androgenic steroid use – impact on brain health and dependence

PhD fellow, Morgan Scarth

I joined the research group for Anabolic-Androgenic Steroids a few months ago, with a particular interest in mechanisms behind AAS dependence. Since September, I have used data-driven modeling to

identify subgroups of AAS dependency in two study populations; weightlifters and substance use treatment patients. I am interested in how these groups relate to psychiatric and personality measures, as well as biomarkers. I am hoping to publish my first papers with the group next year.

About the project:

This project aims to define anabolic-androgenic steroid dependence in a more nuanced manner, by taking into account the severity and the type of symptoms experienced. Dependency symptom profiles are assessed for associations with psychiatric and personality measures, as well as biomarkers including inflammatory markers and neuroimaging data, in order to more clearly understand who is at risk of developing AAS dependence, and the consequences of prolonged use.

Status:

Subgroups of dependency symptoms have been identified in both substance abuse treatment patients (with other SUD patients as controls), and a population of steroid users (along with weightlifting controls). In both groups, personality pathology measures have been compared between dependency groups to identify which personality pathologies may be associated with a certain type of dependency. This will hopefully result in two publications in the first half of next year. Following this, I hope to investigate the associations of biomarkers among these subgroups.

Main supervisor: Astrid Bjørnebekk, PhD OUS

Co-supervisor: Lars T. Westlye, professor UIO

Predicting early treatment termination (dropout) and post-treatment clinical outcome from neuropsychological functions in Abstinent Substance Use Disorder (SUD) patients

Spesialist klinisk
nevropsykologi og stipendiat
UIO, Arne Hølen

Rusavhengige pasienter har som regel behov for behandling av et sammensatt problembilde. Vi vet lite om den nevropsykologiske tilstanden til rusavhengige pasienter, hvordan det går etter behandling, eller om det er sammenhenger

mellom kognisjon og behandlingsutfall. Kunnskap om hvordan spesifikke nevropsykologiske funksjoner påvirker behandlingsutfall er av stor betydning for utviklingen av behandlingstilbudet til en pasientgruppe som koster samfunnet mye.

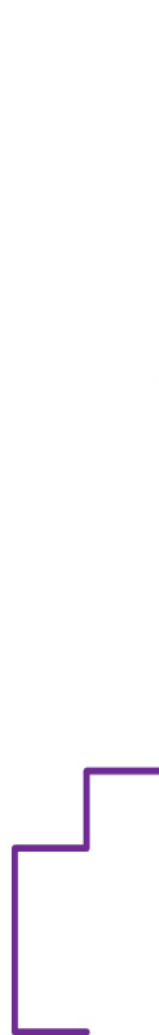
Om prosjektet:

Dette prospektive kohortstudiet vil belyse kunnskapshullet ved å utrede rusavhengige pasienter på nevropsykologiske funksjoner så som hukommelse, oppmerksomhet, eksekutive funksjoner og IQ. Etter behandlingsavslutning vil det være en oppfølging, der vi samler informasjon om rusadferd, helse og sosial integrering. Pasientjournalen gir informasjon om utskrivningsårsak (dropout), behandlingens lengde og demografi.

Status:

Jeg har i høst skrevet på min første artikkel i doktorgraden og gjennomført siste kurs i doktogradutdanningen. Mål for neste år er å submitte første artikkel og komme så langt som mulig med artikkel nummer to.

Hovedveileder: Espen Walderhaug, PhD OUS
Biveileder: Nils Inge Landrø, Professor UIO

ANSATTE

Espen Ajo Arnevik, PhD
Leder RusForsk

Eline Berger Rognli, PhD
Forsker og prosjektleder

Astrid Bjørnebekk, PhD
Forsker og prosjektleder

Linda Elise Couëssurel Wüsthoff, PhD
Forsker og prosjektleder

Anne Bukten, PhD
Prosjektleder i PriSUD (20%)

Eli Kristine Fiksdal Abel, PhD
Prosjektleder i INTACT (50%)

Marit Sanne
Prosjektsekretær

Erlend M. Aas
Prosjektleder i Hekta på jobb

Ann-Kristin Selmer
Metodeveileder IPS i Hekta på jobb

Thomas Edholm
Jobbspesialist i Hekta på jobb

Cecilia Vu
Jobbspesialist i Hekta på jobb

Amarpreet Starnes
Jobbspesialist i Hekta på jobb

Marianne Riksheim Stavseth, PhD
PostDoc i PriSUD

Ingeborg Skjervø, PhD
PostDoc i PriSUD (50%)

Nicoline Lokdam
PhD-stipendiat i PriSUD

Mathilde Endsjø
Prosjektleder i INTACT (40%)

Sandra Klonteig
Forskningsassistent i Steroideprosjektet

Morgan Scarth
PhD-stipendiat i Steroideprosjektet

Arne Holen, Nevropsykolog
PhD-stipendiat (60%)

RusForsk, Forsknings- og innovasjonsavdelingen

Klinikk psykisk helse og avhengighet

Besøksadresse: Gaustad sykehus, bygg 6 - Sognsvannsveien 21, 0372 Oslo

Postadresse: RusForsk, Oslo Universitetssykehus HF

Postboks: 4959 Nydalen, 0424 Oslo

Telefon: 91 86 99 80

E-post: rusforsk@ous-hf.no

www.rusforsk.no

Målgruppe: Allmenheten

Fagansvarlig: Espen Ajo Arnevik

Trykk: Hustrykkeriet, OUS

Dato: 22.1.2021